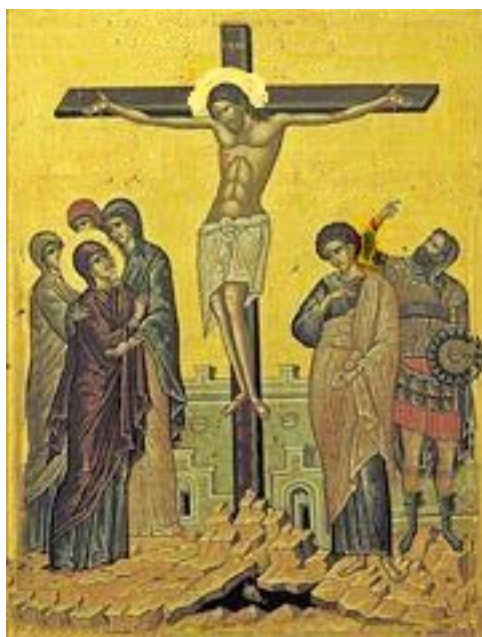

Велика п'ятниця

Царські Часи

написав св. Кирило, Архиспископ Олександрійський

Драфт: 2007

Час перший

Біля 2-ої години дня (тобто 8-ої години ранку) відправляємо Царські Часи. Перш, ніж благовістити у дзвін, вдаряється в дерев'яне било. До Царських Часів буває благовіст звичайний у малий дзвін. Перед кожним Часом дзвоніння: перед 3-м Часом вдаряють у дзвін три рази, перед 6-м Часом – шість разів, перед 9-м Часом – дев'ять разів. Перед Обідницею – 12 разів.

Свічники/лампади світяться тільки перед намісними іконами. Паламар ставить посеред церкви перед обидвома крилосами аналой з покривалом. Також ставить перед аналоєм підсвічник зі свічею.

Увійшовши у святий храм, священник накладає на себе епітрахиль, нарукавники та фелон темного кольору (попередо поблагословивши їх), диякон – стихар, орар та нарукавники. Завіса і Царські двері відкриваються. Ієрей, у супроводі диякона з кадильницею, обходить святу трапезу і виносить Євангеліє Царськими дверми, а перед ними в церкві іде параеклезіарх з лампадою. Ієрей, прийшовши з євангелієм до приготованого аналою, покладає Святе Євангеліє на аналой. Параеклезіарх запалює свічі на свічниках перед аналоєм. А ієрей із дияконом, ставши перед Євангелієм, поклоняються перед ним тричі. (І, повернувшись, творять поклін ігуменові). Після цього диякон, знявши з голови скуфію і ставши перед Євангелієм праворуч ієря, виголошує:

Диякон: Благослови, владико!

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки віків.

Читець: Амінь. Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Благий, душі наші.

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.

Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.

Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш

насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків.

Ч.: Амінь. Господи, помилуй. (12)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Прийдіте, поклонімся цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа – царя і Бога нашого.

Під час псалмів кадіння велике, починаючи від аналоя з Євангелієм (тобто Євангеліє з чотирьох боків, святу трапезу та вітвар, іконостас, весь храм, настоятель, клирос(и), вірні). Диякон, взявши у настоятеля благословення кадила, кадить. Пономар ходить перед ним зі свічею. А в соборних храмах кадить настоятель, тоді як диякон ходить перед ним зі свічею.

ПСАЛОМ 5

Псалом Давида.

Начальнику хору. На духових інструментах.

Господи, почуй слова мої, зглянься на благання мої. Вислухай голос моління мого. Царю мій і Боже мій, бо до Тебе молюся я, Господи! Зранку почуй голос мій, зранку стану я перед Тобою і буду чекати. Бо Ти Бог, що не хочеш беззаконня, і не оселиться з Тобою лукавий. Не залишаться нечестиві перед очима Твоїми, Ти зненавидів усіх, що чинять беззаконня. Ти погубиш усіх, хто говорить неправду. Кровожерним і підступним гидує Господь. Я ж з великої милости Твоєї увійду в дім Твій, поклонюся до храму святого Твого зі страхом перед Тобою. Господи, настав мене правдою Твоєю, ворогів моїх заради виправ дорогу мою перед Тобою. Бо нема істини в устах їхніх, серце їхнє лукаве, гріб відкритий – гортань їх; язиком своїм обляцують. Осуди їх, Боже, нехай відпадуть від намірів своїх, за безліч нечестя їхнього відкинь їх, бо вони повстали проти Тебе, Господи. І нехай звеселяться всі, що уповають на Тебе, і повіки радіють. Ти оселишся між ними, і будуть хвалитися Тобою ті, що люблять ім'я Твоє. Бо Ти благословляєш праведника, Господи, і благоволінням, наче щитом, покриваєш його.

ПСАЛОМ 2

Псалом Давида.

(Пророчий про Христа)

Навіщо бунтуються народи і люди замишляють марне? Повстають царі землі, і князі змовляються разом проти Господа і проти Христа Його. “Розірвемо, кажуть, пута їхні й скинемо з себе ярмо їхне”. Той, Хто живе на небесах, посміється з них, Господь осоромить їх. Тоді Він заговорить до них у гніві Своїм і обуренням Своїм розжене їх. Я ж поставлений від Нього Царем над Сіоном – горою святою Його. Сповідую волю Господню: Господь сказав до Мене: “Ти Син Мій, Я нині породив Тебе”. (Діян. 13:33; Євр. 1:5; 5:5) “Проси у Мене, і дам Тобі народи у спадщину Твою і краї землі у володіння Твоє. Будеш пасти їх жезлом залізним і, як посуд глиняний, розіб’єш їх”. Отже нині зрозумійте, царі, навчіться, всі судді землі. Служіть Господеві зі страхом і радійте Йому з трепетом. Прийміть повчання Сина, щоб не прогнівався Господь і щоб не загинули ви, зійшовши з путі праведної, бо скоро запалає гнів Його. Блаженні всі, хто надіється на Нього.

ПСАЛОМ 21

Псалом Давида.

Пророцтво про страждання Ісуса Христа.

Начальнику хору. При сході зорі.

Боже, Боже мій! Зглянься на мене! Нащо Ти покинув мене? Далекі від спасіння мого слова плачу мого. Боже мій, взиваю вдень – і Ти не чуєш; вночі – і нема мені спокою. Ти ж у святині живеш, хвало Ізраїля. На Тебе надіялися батьки наші, надіялись, і Ти визволив їх. До Тебе звертались і були спасенні, на Тебе надію покладали і не осоромились. А я черв, а не людина, приниження в людей і зневага в народів. Всі, хто дивиться на мене, насміхаються з мене, зневажають устами, киваючи головою: “Він надіявся на Бога, нехай же спасе його, нехай визволить його, коли він угодний Йому”. Але Ти ж вивів мене з утроби, дав мені надію на Тебе від грудей матері моєї. На Тебе покинутий я від утроби. Від грудей матері моєї Ти – Бог мій. Не віддаляйся ж від мене, бо скорбота близько, а заступника нема. Бики роз’ярені обступили мене, страшні васанські – оточили мене. Розкрили на мене пащі свої, як лев, що шукає поживи й рикає. Я

розлився, як вода, розслабли всі кості мої, і серце моє, як віск, розтопилося в грудях моїх. Висохла, як черепок, сила моя, і язик мій прилип до піднебіння мого. В порох смерті Ти звів мене. Бо пси оточили мене, згряя злих обступила мене. Пробили руки й ноги мої. Можна перелічити всі кості мої, а вони дивляться та зневажають мене. Розділили ризи мої собі і за одягу мою кидали жереб. (Див.: Мт. 27:35; Ін. 19:24) Ти ж, Господи, не віддаляйся від мене. Сило моя, на поміч мені прийди! Визволи від смерти душу мою і від псів самотню мою. Почуй і спаси мене від пащі лева і від рогів єдинорогів визволи мене. Я ж сповіщатиму ім'я Твоє браттям моїм, посеред церкви вірних у піснях хвалитиму Тебе. Всі, хто боїться Господа, прославляйте Його. Всі нащадки Якова, хваліть Його; нехай же бояться Його всі покоління Ізраїля! Бо Він не зневажив і не покинув бідного в біді його і не сховав від мене лиця Свого, а почув мене, коли благав Його. Буду хвалитися Тобою у зібранні великому, буду визнавати Тебе, обітниці мої сповню перед тими, що бояться Його. Будуть їсти убогі й насичуватися, і хвалитимуть Господа ті, що шукають Його, щоб жили серця ваші повіки. Згадають і повернуться до Господа всі краї землі і поклоняться перед Ним усі племена народів. Бо Господне є Царство, і Він царює над народами. Будуть споживати й поклоняться Йому всі сильні землі; поклоняться Йому всі, що сходять у землю, і душа моя для Нього живе. Нащадки мої будуть служити Йому і будуть зватися Господніми повіки. Прийдуть вони і будуть сповіщати правду Його родові майбутньому, про все, що створив Господь.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже. (3)

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Тропар, гл. 1: Коли Ти був розіп'ятий, Христе, згинуло мучительство, подолано силу ворожу, бо не ангел, і не людина, а Ти Сам, Господи, спас нас, слава Тобі.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Богородичний: Як нам назвати Тебе, Благодатна? Небом, – бо з Тебе засяло Сонце правди; раєм, – бо Ти виростила цвіт нетління; Дівою, – бо Ти

зосталася нетлінною; чистою Матір'ю, – бо Ти носила у святих обіймах Твоїх Сина, всіх Бога. Його благай, щоб спастися душам нашим.

Далі стихури ці по двічі.

Самогласний, гл. 8: Сьогодні церковна завіса роздерлася на викриття беззаконників, і сонце проміння своє ховає, бачачи Владику розіп'ятим.

Стих: Навіщо бунтуються народи і люди замишляють марне? (Пс. 2:1)

Як ягня на заклання, вели Тебе, Христе Царю, і, як Агнець невинний, прибитий був Ти до хреста беззаконниками за гріхи наші, Чоловіколюбче.

Стих: Повстають царі землі, і князі змовляються разом проти Господа і проти Христа Його. (Пс. 2:2)

Стихира, та сама.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Господи, коли взяли Тебе беззаконники, то, терплячи страждання взивав Ти: хоча й уразили ви Пастиря і розігнали дванадцять овець – Моїх учеників, та Я міг би більше, ніж дванадцять легіонів, виставити ангелів, але терплю Я, щоб сповнилося все невідоме й таємне, що провістив Я вам через пророків Моїх. Господи, слава Тобі.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Стихира, та сама.

Д.: Будьмо уважні.

Священик, обернений до людей, благословляє:

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Д.: Премудрість! (Будьмо уважні!)

Прокімен пророцтва, гл. 4: Ненависники шепочуть між собою, замишляють зло проти мене. (Пс. 40:7)

Стих: Блаженний, хто дбає про вбогих і бідних, в день скорботи спасає його Господь. (Пс. 40:1-2)

Д.: Премудрість!

Читець серед церкви співає заголовок.

Ч.: З книги пророка Захарія читання.

Д.: Будьмо уважні.

Так говорить Господь: і візьму жезл Мій – благовоління і переломлю його, щоб зруйнувати завіт, який Я уклав з усіма народами. І буде він знищений того ж дня, і тоді довідаються бідні з овець, які чекають на Мене, що це є слово Господнє. І скажу їм: якщо хочете ви, то дайте Мені плату Мою; коли ж ні, то не давайте. І вони призначать ціну Мені тридцять срібників. І сказав мені Господь: кинь їх до церковної скарбниці, – висока ціна, в яку вони оцінили Мене. І Я взяв тридцять срібників і кинув їх у дім Господній для гончаря. І зламав Я Свого кия другого, Згоду, щоб зламати братерство між Юдою та між Ізраїлем.

А коли йому скаже хто: Що це за рани на твоїх руках? то відкаже: Побито мене в домі тих, хто кохає мене... О мечу, збудися на Мого пастиря та на мужа, Мого товариша, каже Господь Саваоє! Удар пастиря і розпорощаться вівці, і Я оберну на малих Свою руку.

І станеться в день той, світла не буде, і буде холод та замерзання. І буде єдиний то день, Господу знаний, то буде не день, і не ніч, і буде, на час вечора станеться світло. І станеться в день той, вийде з Єрусалиму жива вода, половина її до східного моря, а половина її до моря західного. Літом і зимою це буде. *(11:10-14; 13:6-7; 14:6-9)*

Д.: Премудрість!

Ч.: До Галатів послання святого апостола Павла читання.

Д.: Будьмо уважні.

Браття, мене не доведи, Боже, чимсь хвалитися, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким для мене світ розп'ятий, а я світові; * бо ані обрізання, ані необрізання є щось, лише – нове сотворіння. * На тих, які йдуть за цим правилом, мир для них і милосердя, а й на Ізраїля Божого. * А, втім, на майбутнє нехай мені ніхто не завдає клопоту, бо я ношу на моїм тілі рани Ісуса. * Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вашим духом, брати! Амінь. *(6:14-18, зач. 215 від пол.)*

Св.: Мир тобі.

Ч.: І духові твоєму.

Д.: Щоб сподобилися ми слухання святого Євангелія, Господа Бога молим.

Вірні: Господи, помилуй. (3)

Д.: Премудрість, прости, вислухаймо святого Євангелія.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Св.: Від Матея святого Євангелія читання.

Вірні: Слава страстям Твоїм, Господи. [доземний поклін]¹

Св.: Будьмо уважні.

Тоді, коли настав ранок, усі первосвященики і старші народу скликали раду на Ісуса, щоб Його вбити. І, зв'язавши Його, повели і видали правителеві Пилатові.

В той час Юда, що зрадив Ісуса, побачивши, що Його засудили, розкався і вернув назад тридцять срібняків первосвященикам і старшим, кажучи: Згрішив я, видавши кров невинну. Ті ж відповіли: Що нам до того? Ти побачиш! Тоді він кинув гроші у святиню, пішов геть і повісився. Первосвященики взяли ті гроші і кажуть: Не годиться їх класти до скарбони, бо це ціна крові. Порадившись, вони купили за них ганчарське поле, щоб ховати там чужинців. Тому це поле й досі зветься Полем Крови. Тоді здійснилося слово пророка Єремії, що каже: І взяли вони тридцять срібняків, ціну Того, що був оцінений синами Ізраїля, і дали їх за ганчарське поле, як сказав мені Господь. Привели вони Ісуса перед правителя, і правитель спитав Його: Чи Ти цар юдейський? Ісус відповів: Ти кажеш. Та коли первосвященики та старші Його обвинувачували, Він не відповідав нічого. Тоді Пилат каже до Нього: Хіба не чуєш, скільки свідчать проти Тебе? Він не відповів йому ані на одне слово, так що правитель вельми дивувався. На свято правитель звик був відпускати народові одного в'язня, якого вони хотіли. Був же тоді визначний в'язень, що звався Варавва. І от, коли вони зібрались, Пилат каже до них: Кого бажаєте, щоб я відпустив вам: Варавву чи Ісуса, що зветься Христос? Знав бо він добре, що заздристи ради видали Його. І коли він сидів на судищі, його жінка прислала йому сказати: Нічого не роби праведникові Тому, бо я цієї ночі в сні багато витерпіла заради Нього. Та первосвященики і старші намовили народ просити, щоб пустив Варавву, а Ісуса видав на смерть. Заговорив правитель і сказав їм: Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам? Ті відповіли: Варавву. Каже до них Пи-

---

¹ Згідно з уставом всі ми робимо доземний поклін, перехрестившись, доторкаємось чолом землі як вияв жалю і покути перед Христом, що упокорив Себе і добровільно терпів за нас.

лат: А що маю робити з Ісусом, що зветься Христос? Усі відповіли: Нехай буде розп'ятий! Він спитав: Що злого вчинив Він? Вони ж іще більше стали кричати: Нехай буде розп'ятий! Пилат, бачачи, що нічого не вдіє, а заколот дедалі більшає, взяв води і вмив перед народом руки та й каже: Я невинний крові праведника Цього, ви побачите. Увесь же народ відповів, кажучи: Кров Його на нас і на дітей наших! Тоді він відпустив їм Варавву, а Ісуса, бичувавши, видав на розп'яття.

Вояки правителя, взявши Ісуса у Преторію, зібрали на Нього всю чоту і, роздягнувши Його, накинули на Нього червоний плащ, і, сплівши вінець з тернини, поклали Йому на голову, і дали тростину в праву руку. Потім, падаючи перед Ним на коліна, глузували з Нього, кажучи: Радуйся, царю юдейський! І плювали на Нього, брали тростину і били Його по голові. Насміявшись з Нього, скинули з Нього плащ, надягнули на Нього Його одіж і повели на розп'яття. Виходячи ж, вони зустріли одного чоловіка з Киринеї, на ім'я Симон, і примусили цього нести хрест Його.

Прийшовши на місце, що зветься Голгота, тобто Череп-місце, дали Ісусові пити вина, змішаного з жовчю, але Він, покуштувавши, не хотів пити. Ті ж, що розп'яли Його, поділились Його одежею, кинувши жереб. А потім сіли, щоб Його стерегти там. Над головою в Нього прибили напис, за що Його засуджено: Це Ісус — цар юдейський, Тоді розп'яли з Ним двох розбійників: одного праворуч, а другого ліворуч. Ті ж, що проходили мимо Нього, лихословили Його й кивали головою, кажучи: Ти, що руйнуєш храм і за три дні знову будуєш, спаси Себе Самого: якщо Ти Син Божий, зійди з хреста! Так само і первосвященики насміхалися з книжниками та старшими, кажучи: Інших спасав, Себе ж не може спасти! Він цар Ізраїля, нехай тепер зійде з хреста, і ми увіруємо в Нього. Він покладався на Бога, нехай же Бог визволить Його нині, якщо Він угоден Йому. Сам бо казав: Я — Син Божий. Так теж і розбійники, що були з Ним розп'яті, ображали Його. Від шостої години темрява настала по всім краю аж до дев'ятої години. А коло дев'ятої години Ісус скрикнув сильним голосом, кажучи: *Елі, Елі, лема савахтані*, що значить: Боже мій, Боже мій, чому Ти мене оставив! А деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали: Він Ілля кличе. І негайно один із них підбіг, узяв губку і, намочивши її оцтом, настромив на тростину і дав Йому пити. Інші ж казали: Лиши, побачимо, чи прийде Ілля спасти Його. Ісус, знову скрикнувши голосом сильним, віддав

духа. Тоді завіса храму роздерлася надвоє, від верху аж до низу, земля затряслася, скелі розпались; гроби відкрилися, й багато тіл святих померлих устали і, вийшовши з гробів по Його воскресінні, ввійшли у святе місто і багатом з'явилися. А сотник і ті, що стерегли з ним Ісуса, бачивши землетрус і те, що сталося, дуже злякалися, кажучи: Воістину Божий Син був Він. Було ж там багато жінок, які дивилися здалека; вони слідом ішли за Ісусом з Галилеї і служили Йому. Між ними: Марія Магдалина, Марія, мати Якова та Йосифа, і мати синів Заведея. (27:1-56, *зачало 110*)

Вірні: Слава довготерпінню Твоєму, Господи. [*доземний поклін*]

Ч.: Стопи мої направ за словом Твоїм, і нехай беззаконня не опанує мене. Визволи мене від обмови людської, і буду зберігати заповіді Твої. Лице Твоє покажи світлим рабу Твоєму і навчи мене оправдань Твоїх. (Пс. 118:133-135)

Нехай наповняться уста мої хвалою Твою, Господи, щоб я оспівував славу Твою, увесь день – славу Твою. (Пс. 70:8)

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків

Ч.: Амінь.

Кондак, гл. 8: Заради нас розп'ятого, прийдіть, усі оспіваємо, Його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: хоч і терпиш Ти розп'яття, але Ти Син Мій і Бог Мій.

Господи, помилуй. (40)

Читець виголошує цю молитву святого Василія Великого:

Ти, що кожного часу й кожної години на небі й на землі поклоняємий і славимий, Боже благий, Довготерпеливий, й Многомилолюбивий, що праведників любиш і грішників милуєш, що всіх кличеш до спасіння обітницею прийдешніх благ. Прийми, Господи, в цю годину й наші молитви, і направ життя наше до заповідей Твоїх. Душі наші освяти, тіла очисти, помисли направ, думки очисти, і визволи нас від усякої скорботи, біди, страждання й душевних страстей. Оточи нас святими Твоїми ангелами, щоб ми, бережені і проваджені ними, прийшли до єдності віри й до пізнання неприступної Твоєї слави, бо Ти благословен єси на віки. Амінь.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, владико!²

Св.: Боже, уцедри нас і благослови нас, просвіти лице Твоє на нас і помилуй нас.

Ч.: Амінь.

Потім молитва святого Василія Великого на Час 1-ий виголошується настоятелем перед святими дверми:

Христе, Світло Істинне, що просвітлюєш і освячуєш кожну людину, яка приходить у світ, нехай осяє нас світло лиця Твого, щоб у ньому ми побачили світло неприступне. Направ життя наше на сповнення заповідей Твоїх, молитвами Пречистої Твоєї Матері і всіх Твоїх святих. Амінь.

---

² Так співається у катедрі, незважаючи на присутність/відсутність єпископа. Коли єпископ не присутній священик благословляє замість нього.

За уставом Святої Гори, тут читаємо: Поучення 68-е, “Про страшні страсті Господа нашого Ісуса Христа” преподобного Отця нашого Θεодора Студита,³ та його тропар:

Тропар, гл. 3: Православія наставнику, благочестя учителю і чистоти вселеної світильнику, монахів богонатхненна прикрасо, Θεодоре премудрий, ученям твоїм ти все просвітив, сопілко духовна. Моли Христа Бога, щоб спаслися душі наші.⁴

Також, за древним звичаєм Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври, співаємо:

Кондак Акафіста, гл. 8 (самоподобен): Непереможній Воєводі на честь перемоги ми, врятовані від лиха, благодарні пісні випикуємо тобі, раби твої, Богородице. А ти, що маєш силу нездоланну, від усяких нас бід охорони, щоб звати тобі: Радуйся, Невісто неневісна.

Ήχος πλ. δ', Αὐτόμελον: Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τό κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι: Χαῖρε, Νύμφη ἀνύμφευτε.

³ Додаток, ст. 46.

⁴ Або, за грецьким звичаєм: **Τοῦ Ὁσίου. Ήχος γ'.** Θείας πίστεως: Δῶρων μέτοχος, τῆς ἀφθαρσίας, δῶρον ἄσυλον, τῆς Ἐκκλησίας, φερονύμως ἀνεδείχθης Θεόδωρε τοῖς ἱεροῖς γὰρ ἐπόμενος δόγμασιν, ὁμολογίας φωστήρ ἐχρημάτισας. Πάτερ Ὅσιε, Χριστὸν τὸ Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Час Третій

Прийдіте, поклонімся цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа – царя і Бога нашого.

Під час псалмів кадіння: Євангеліє з чотирьох боків, головні ікони, настоятель, клирос(и), вірні.

ПСАЛОМ 40

Псалом Давида. Пророчий.

Начальнику хору.

Блаженний, хто дбає про вбогих і бідних, в день скорботи спасає його Господь. Господь збереже його й охоронить життя його. Блаженим він буде на землі, і Ти, Господи, не віддаси його в руки ворогів його. Господь допоможе йому в час хвороби його, все ложе його Ти оздоровиш у болісті його. Я сказав: “Господи, помилуй мене і зціли душу мою, бо згрішив я перед Тобою”. Вороги мої в злобі кажуть про мене: “Коли він помре та згине ім’я його?” А коли приходять провідати мене, говорять облесливо, ховають злобу в серці, а вийшовши, змовляються. Ненависники шепочуть між собою, замишляють зло проти мене. Словом лихим ображають мене, говорячи: “Він ліг і вже не встане”. Навіть чоловік, що жив у згоді зі мною, що їв хліб мій і на якого я надіявся, – підняв проти мене п’яту свою. *(Див.: Ін. 13:18)* Ти ж, Господи, помилуй мене, підійми мене, щоб я віддав їм. З того дізнаюся я, що Ти любиш мене, коли ворог мій не потішиться наді мною. А мене Ти охорониш заради лагідності моєї і поставиш перед лицем Твоїм навіки. Благословенний Господь, Бог Ізраїля, од віку й до віку! Амінь.

ПСАЛОМ 68

Псалом Давида, (Пророчий)

Начальнику хору. На шошанимі.

Гпаси мене, Боже, бо води дійшли до душі моєї. Я загруз у глибокім болоті, і нема на чому стати. Зійшов я у глибину моря, і хвилі його зали-

вають мене. Я знемігся від благань, і гортань моя зашперхла. Втомилися очі мої від очікування Бога мого. Бо тих, що ненавидять мене без вини, більше, ніж волосся на голові моїй. Вороги мої, що переслідують мене даремно, зміцніли, і чого я не відбирав, того вимагають від мене. Боже, Ти знаєш, як тяжко мені, і гріхи мої не втаєні від Тебе. Нехай не осоромляться через мене ті, що надіються на Тебе, Господи, Боже Сил. Нехай не осоромляться через мене ті, що шукають Тебе, Боже. Бо ради Тебе терплю я зневагу, і сором покриває лице моє. Я став чужим для братів моїх і стороннім для синів матері моєї. Бо ревність до дому Твого з'їдає мене, і зневага тих, що Тебе зневажають, впала на мене. Коли я плакав і постом смиряв душу мою, то й тим докоряють мені. Замість одежі я обгортав себе веретищем – і тим став посміховиськом для них. Про мене говорять ті, що сидять біля воріт, про мене співають ті, що п'ють вино. А я з молитвою моєю до Тебе, Господи, в час, угодний Тобі, Боже. З великої милости Твоєї, почуй мене в істині спасіння Твого. Виведи мене з болота, щоб не потонував я, спаси мене від ненависників моїх і від глибокої води. Нехай не затопить мене буря повені, нехай не потону я в глибині. Вислухай мене, Господи, бо велика милість Твоя, заради великих щедрот Твоїх зглянься на мене. Не відверни лица Твого, бо я сумую, скоро почуй мене. Поглянь на душу мою і спаси її, від ворогів моїх спаси мене. Ти знаєш приниження моє, ганьбу мою і сором мій. Вороги мої всі перед Тобою. Зневага і страждання крушать серце моє. Я знеміг. Я очікував, що хтось буде співчувати мені, і не було, очікував, хто б заспокоїв мене, і не знайшлося. І дали в їжу мені жовч і у спрагу мою напоїли мене оцтом. Нехай буде трапеза їхня тенетами їм, і мирна вечеря – пасткою. Нехай потемніють очі їхні, щоб не бачили, і спину їхні назавжди зігни. Вилий на них гнів Твій, і полум'я його нехай обійме їх. Нехай житло їхнє стане пустим, і в наметах їхніх нехай не залишиться нікого живого. Бо кого покарав Ти, над тим вони ще й знущаються. І тому, кого поранив Ти, вони ще збільшують страждання. Збери докупи всі беззаконня їхні, і нехай не увійдуть вони в правду Твою. Нехай буде викреслено їх із книг живих, і між праведними нехай не напишуться. А я бідний і страждаю, поміч Твоя, Боже, нехай визволить мене. Я буду славити в піснях ім'я Бога мого, буду прославляти Його хвалою. І це буде більш приємне Господу, ніж жертви волів і телят з рогами і копитами. Побачать це принижені і звеселяться. І оживуть серця ваші, ви, що шукає-

те Господа. Бо почув Господь убогих Своїх і не забув в'язнів Своїх. Нехай хвалять Його небо і земля, море і все, що живе в них. Бо спасе Господь Сіон, і збудує міста Іуди для людей Своїх, і поселяться там, і будуть нащадками Його. І нащадки рабів Його утвердяться в ньому, і ті, що люблять ім'я Його, будуть жити в ньому.

ПСАЛОМ 50

Псалом Давида, Молитва покаяння,
Коли приходив до нього пророк Нафан,
після того, як Давид увійшов до Вирсавії.

Помилуй мене, Боже, по великій милості Твоїй, і по множеству щедрот Твоїх очисти беззаконня моє. Найпаче обмий мене з беззаконня мого і від гріха мого очисти мене. Бо беззаконня моє я знаю і гріх мій є завжди передо мною. Проти Тебе єдиного я згрішив і перед Тобою зло вчинив, то і правий Ти в словах Твоїх і переможеш, коли будеш судити. Це бо в беззаконнях я зачатий і в гріхах родила мене мати моя. Це бо істину полюбив еси, невідоме й таємне мудросте Своєї явив Ти мені. Окропи мене ісопом, і очищуся, обмий мене, і стану біліший від снігу. Дай мені почувти радість і веселість, зрадіють кості сокрушені. Відверни лице Твоє від гріхів моїх і всі беззаконня мої очисти. Серце чисте утвори в мені, Боже, і духа правого обнови в нутрі моєму. Не відкинь мене від лиця Твого і Духа Твого Святого не відійми від мене. Верни мені радість спасення Твого і духом владичнім утверди мене. Вкажу беззаконним дороги Твої, і нечестиві до Тебе навернуться. Избав мене від вини крові, Боже, Боже спасіння мого, і язик мій радісно прославить справедливість Твою. Господи, губи мої відкрий, і уста мої сповістять хвалу Твою. Бо, якби Ти жертви захотів, дав би я, та всепалення не миле Тобі. Жертва Богові — дух сокрушений, серцем сокрушеним і смиренним Бог не погордить. Ущаслив, Господи, благоволінням Твоїм Сіон і нехай здвигнуться стіни єрусалимські. Тоді уподобаєш собі жертву правди, приношення і всепалення, тоді положать на вівтар Твій тельців.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.

Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже. (3)

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Тропар, гл. 6: Господи, засудили юдеї на смерть Тебе, Життя всіх. Ті, що через Червоне море, жезлом розділене, перейшли, на хресті розіп'яли Тебе; і ті, що з каменя воду, як мед, пили, жовч Тобі принесли; але Ти з волі Своєї страждав, щоб нас визволити з неволі ворожої; Христе Боже, слава Тобі.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Богородичний: Богородице, Ти еси виноградна лоза істинна, що зростила нам плід життя. Благаємо Тебе: молися, Владичице, з апостолами й з усіма святими, щоб помилувані були душі наші.

Далі стихури ці по двічі.

Самогласний, гл. 8: Через страх юдейський друг Твій і близький зрікся Тебе, Господи, і, ридаючи, так взивав: сліз моїх не забудь, Щедрий, бо обіцяв я зберегти віру, та не зберіг. Прийми також і наше покаяння, Господи, і помилуй нас.

Стих: Господи, почуй слова мої, зглянься на благання мої. (Пс. 5:1-2)

Коли воїни перед розп'яттям Твоїм знущалися над Тобою, Господи, Небесне воїнство дивувалося: як Ти, що землю оздобив квітами, терновий вінець наклав на Себе; як Ти, що небо хмарами одягаєш, в багрянцю знущання одягнувся. У цьому бо виявляється Твоє милосердя, Христе; велика Твоя милість, слава Тобі.

Стих: Зранку почуй голос мій, зранку стану я перед Тобою і буду чекати. (Пс. 5:3)

Стихира, та сама.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Гл. 5: Коли вели Тебе на хрест, так говорив Ти, Господи: за яке діло хочете розіп'яти Мене, юдеї? Чи за те, що розслаблених ваших укріпив, чи за те, що мерців, ніби від сну, пробудив, чи кровоточиву жінку зцілив, хананейську жінку помилував? За яке ж діло хочете Мене вбити, юдеї? Але побачите, беззаконні, Христа, що Його нині розпинаєте.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Стихира, та сама.

Д.: Будьмо уважні.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Д.: Премудрість! (Будьмо уважні!)

Прокімен прорцтва, гл. 4: Я готовий до ран, і недуги мої повсякчас переді мною. (Пс. 37:18)

Стих: Господи, не суди мене в ярості Твоїй і не карай мене у гніві Твоім. (Пс. 37:1)

Д.: Премудрість!

Ч.: З книги пророка Ісаї читання.

Д.: Будьмо уважні.

Господь Бог дав Мені язик мудрих, щоб Я міг словом підкріпляти занепалого; щоранку Він пробуджує, пробуджує вухо Моє, щоб я слухав як учні. Господь Бог відкрив Мені вухо, і я не противився, не відступив назад. Плечі Мої віддав я на побиття і щоки Мої – на знущання, лиця Мого не відвернув від нарути і заплювання. І Господь Бог допоможе Мені: тому Я не соромлюся, тому Я тримаю лице Моє, мов кремій, і знаю, що не вкриюся соромом. Близько Той, Хто виправдав Мене; хто захоче змагатися зі Мною? Хай наблизиться до Мене. Ось, Господь Бог допомагає Мені – хто осудить Мене? Всі вони, як застаріла одежа, міль з'їсть їх. Хто з вас боїться Господа, слухається голосу Раба Його? Хто ходить у темряві, без світла, хай уповає на ім'я Господнє й утверджується в Бозі своєму. Ось, усі ви, що розпалюєте вогонь, озброєні палаючими стрілами, – ідіть у полум'я вогню вашого і стріл, розпалених вами. Це буде вам від руки Моєї: в муках загинете. (50:4-11)

Д.: Премудрість!

Ч.: До Римлян послання святого апостола Павла читання.

Д.: Будьмо уважні.

Браття, Христос, ще тоді, як ми були безсилі, у призначений час помер за безбожних. * Навряд чи хто за праведника вмирає; бо за доброго може б хто і відважився умерти. * Бог же показує свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми ще були грішниками. * Отож тим більше тепер, оправдані його кров'ю, ми ним спасемося від гніву. * Бо коли, будши

ворогами, ми примирилися з Богом смертю його Сина, то тим більше тепер, примирившись, спасемося його життям.

І не тільки те, але й хвалимось у Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, через якого ми тепер одержали примирення. (5:6-11, *зач. 88*)

Св.: Мир тобі.

Ч.: І духові твоєму.

Д.: Щоб сподобилися ми слухання святого Євангелія, Господа Бога молим.

Вірні: Господи, помилуй. (3)

Д.: Премудрість, прости, вислухаймо святого Євангелія.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Св.: Від Марка святого Євангелія читання.

Вірні: Слава страстям Твоїм, Господи. [*доземний поклін*]

Св.: Будьмо уважні.

Р той час вояки повели Ісуса в середину двору, тобто у Преторію, і скликали всю чоту. Вони вдягли Його в багряницю і, сплівши вінець із тернини, поклали на Нього, і почали Його вітати: Радуйся, царю юдейський! І били Його тростинною по голові, плювали на Нього і, падаючи на коліна, кланялись Йому. Коли над Ним наглумилися, зняли з Нього багряницю і одягнули Його в Його одягу. Опісля ж повели Його на розп'яття. І заставили одного з прохожих, Симона Кириная, батька Олександра та Руфа, що вертався з поля, нести хрест Його.

І привели Його на місце Голготу, що значить Череп-місце, і дали Йому пити вина, змішаного з міррою, але Він не пив. Тоді розп'яли Його і поділилися Його одягею, кинувши на неї жереб, хто що візьме. Була ж третя година, коли розп'яли Його. Був також напис, за що Його було засуджено, на якому стояло: Цар Юдейський. І розп'яли з Ним двох розбійників, одного праворуч, другого ліворуч Нього. Тоді збулось Писання, що каже: До беззаконних зараховано Його.

Прохожі хулили Його і, киваючи головами, промовляли: Овва! Ти, що руйнуєш храм і в три дні знов його будуєш, спаси Себе, зійди з хреста! Так само й первосвященики разом з книжниками, глузуючи, говорили між собою: Інших спасав, Себе ж не може спасти! Христос, цар Ізраїля, хай

зійде тепер із хреста, щоб ми побачили й увірували. І ті, що були з Ним розп'яті, зневажали Його. А як настала шоста година, темрява наступила по всій землі аж до дев'ятої години. О дев'ятій же годині Ісус скрикнув сильним голосом: *Елої, Елої, лама савахтані?* що означає у перекладі: Боже мій, Боже мій! Чому Ти мене покинув? Деякі з тих, що там стояли, почувши те, казали: Он, Іллю кличе! Побіг один і, намочивши губку оцтом та настромивши на тростину, дав Йому пити, кажучи: Чекайте, побачимо, чи прийде Ілля Його зняти! Ісус же, скрикнувши сильним голосом, віддав духа. Тоді завіса в храмі роздерлася надвоє, зверху аж донизу. Сотник, що стояв проти Нього, бачачи, що так віддав духа, сказав: Справді чоловік цей був Син Божий! Були там і жінки, що дивилися здалека. Між ними була Марія Магдалина, Марія, мати Якова Молодшого та Йосифа, і Соломія, що ходили слідом за Ним і Йому услугоували, як Він був у Галилеї, та й багато інших, що з Ним були прийшли в Єрусалим. *(15:16-41, зачала 66,67 і 68 підряд)*

Вірні: Слава довготерпінню Твоєму, Господи. *[доземний поклін]*

Ч.: Господь Бог благословенний, благословенний Господь день у день, поспіши на поміч нам, Бог спасіння нашого; Бог наш – Бог, щоб спасати. *(Пс. 67:20-21)*

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас. *(3)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. *(3)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків

Ч.: Амінь.

Кондак, гл. 8: Заради нас розп'ятого, прийдіть, усі оспіваємо, Його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: хоч і терпиш Ти розп'яття, але Ти Син Мій і Бог Мій.

Господи, помилуй. (40)

Читець виголошує цю молитву святого Василя Великого:

Ти, що кожного часу й кожної години на небі й на землі поклоняємий і славимий, Боже благий, Довготерпеливий, й Многомилолюбивий, що праведників любиш і грішників милуєш, що всіх кличеш до спасіння обітницею прийдешніх благ. Прийми, Господи, в цю годину й наші молитви, і направ життя наше до заповідей Твоїх. Душі наші освяти, тіла очисти, помисли направ, думки очисти, і визволи нас від усякої скорботи, біди, страждання й душевних страстей. Оточи нас святими Твоїми ангелами, щоб ми, бережені і проваджені ними, прийшли до єдності віри й до пізнання неприступної Твоєї слави, бо Ти благословен єси на віки. Амінь.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, владико!⁵

Св.: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Ч.: Амінь.

Потім молитва святого Мардарія на Час 3-ій виголошується настоятелем перед святими дверми:

Владико Боже, Отче Вседержителю, Господи, Сину Єдинородний, Ісусе Христе й Святий Душе, єдине Божество, єдина Сило, помилуй мене грішного і, як Сам знаєш, спаси мене, недостойного раба Твого, бо Ти благословен єси на віки віків. Амінь.

---

⁵ Глядіть 2, вищ. под.

Час Шостий

Прийдіте, поклонімся цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа – царя і Бога нашого.

Під час псалмів кадіння: Євангеліє з чотирьох боків, головні ікони, настоятель, клирос(и), вірні.

ПСАЛОМ 51

Повчання Давида, після того, як приходив Доїк Ідумеянин і доніс Сауду, сказавши йому, що Давид прийшов у дім Авимелеха.

Начальнику хору.

Чого хвалишся злодійством, сильний? Зловживаєш милосердям Божим кожен день? Неправду висловлює язик твій, як бритва вигострена – таке твоє лукавство. Ти полюбив зло більше, ніж добро, більше неправду, ніж говорити правду. Ти полюбив слова погибелі, розмову улесливу. За те знищить тебе Бог до кінця. Викине тебе й виселить тебе з дому твого, викоренить тебе із землі живих. Побачать це праведні і убояться, посміються над тобою і скажуть: “Ось чоловік, що не у Бога шукав собі сили, а сподівався на силу багатства свого та зміцнювався злочинством своїм”. А я – мов оливкове зелене дерево в домі Божім, я уповаю на милість Божу повік. Буду вічно славити Тебе, Боже, за все, що Ти вчинив для мене. Буду надіятися на ім’я Твоє, бо Ти милостивий до праведних Твоїх.

ПСАЛОМ 108

Псалом Давида.

Начальнику хору.

Боже хвали моєї! Не мовчи. Бо відкрилися на мене уста нечестиві й уста підступні; говорять про мене слова неправди. Словами ненависті звідусіль оточують мене і повстають проти мене без причини; за любов мою вони ворогують проти мене, я ж молюся; віддають мені злом за добро і ненавистю – за любов мою. Постав над ним нечестивого, і диявол нехай стане праворуч нього. Коли стане на суд, хай він вийде осудженим, і молитва його буде йому за гріх. Нехай дні його будуть короткими і достої-

нство його перейме інший. Діти його хай будуть сиротами і дружина його – вдовою; Будуть вони блукати та просити хліба і будуть вигнані із домів їх; Хай позичкодавець його забере в нього все, і чужі розтягнуть добро його. Хай не буде йому заступника, і ніхто не приголубить сиріт його; Нехай згинуть усі нащадки його, і вже в наступному поколінні ніхто не згадає й імені його. Нехай згадаються перед Господом беззаконня батьків його, і гріх матері його не буде очищений. Нехай будуть вони повсякчас перед Господом, і Він знищить і спомин про них на землі, за те, що не виявив він милости, а переслідував людину бідну, беззахисну, засмучену серцем, щоб убити її; він полюбив прокляття, воно і прийде на нього; не побажав благословення, – і воно одійшло від нього. Нехай він одягнеться в прокляття, наче в одержу, і нехай увійде воно, як вода, в утробу його і, як олива, в кості його; і нехай буде воно йому як одіж, в яку він одягається, і як пояс, яким він завжди підперізується. Ось така відплата від Господа ворогам моїм і тим, що говорять зло на душу мою! Ти ж, Господи, Господи, захисти мене заради імені Твого, бо блага милість Твоя. Спаси мене, бо я знеможений і вбогий, і серце моє поранене в мені. Я зникаю, як та тінь, що відхиляється; стрясаюся, як та сарана, що гонять її. Коліна мої знесли-ли від посту, і тіло моє сохне без поживи. І став я посміховиськом для них: ті, що дивляться на мене, похитують головами. Допоможи мені, Господи, Боже мій! Спаси мене з милости Твоєї. Нехай пізнають, що це – Твоя рука і що це Ти, Господи, вчинив. Вони проклинають, а Ти благослови. Вони нападають, але нехай будуть посоромлені; а раб Твій нехай возрадується. А ворогів моїх нехай покриє безчестя і, як одержею, нехай вони покриються соромом своїм. А я голосно буду славити Господа устами моїми і серед багатьох буду прославляти Його, бо Він стоїть праворуч бідного, щоб спасти його від тих, що шукають душу мою.

ПСАЛОМ 90

Хвалебна пісня Давида.
(у євреїв не надписаний).

Хто живе в помочі Всевишнього, під кривлею Бога Небесного посели-ться. Скаже Господеві: Заступник мій еси і прибіжище моє – Бог мій. І надіюся на Нього. Бо він вирятуює тебе від сіті ловця і від слова тривожного. Плечима Своїми Він тебе закриє і під крилами Його будеш надіятися.

Як зброя, оточить тебе істина Його, не злякаєш страху нічного. Ні стріли, що літає удень, ні мари, що в п'їтьмі блукає, ані напасти і біса полуденного. Впаде побіч тебе тисяча, і десять тисяч – праворуч тебе; до тебе ж не приблизиться. Однак, ти очима споглядаєш і відплату грішників побачиш. Бо ти, Господи, уповання моє. Всевишнього поклав ти, як прибіжище твоє. Не прийде до тебе зло і рана не доторкнеться тіла твого. Бо ангелам Своїм заповідь про тебе, щоб ти часом не спіткнув об камінь ногу твою. На га-спида і василіска ти наступиш, і потопчеш льва і змія. Бо на Мене уповав, і вирятую його; покрию його, бо він пізнав ім'я Моє. Візве до Мене, і почую його; з ним Я у скорбі, і визволю його, і прославлю його. Довгим віком обдарую його і явлю йому спасіння Моє”.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже. (3)

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Тропар, гл. 2: Спасіння звершив Ти посеред землі, Христе Боже, на хресті пречисті руки Свої простягнув єси, збираючи всі народи, що взивають: Господи, слава Тобі.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Богородичний: Не маємо сміливості через безліч гріхів наших, Ти ж Тобою Народженого моли, Богородице Діво: багато може моління Матері до благосердя Владики; не зневаж грішних молитви, Всечиста, бо Він милостивий і може спасти, бо Він і страждати за нас зволив.

Далі стихири ці по двічі.

Самогласний, гл. 8: Так говорить Господь юдеям: люди Мої, що вчинив вам або чим вас пригнічував – сліпців ваших просвітив, прокажених очистив, мужа, що в постелі лежав, підняв; люди Мої, що вчинив вам; і чим Мені відплатили: за манну – жовч, за воду – оцет, замість того, щоб любити Мене, на хресті Мене розп'яли; більше не терпітиму, закличу Моїх язичників, і ті Мене прославлять з Отцем і Духом; і Я їм дарую життя вічне.

Стих: І дали в їжу мені жовч і у спрагу Мою напоїли Мене оцтом. (Пс. 68:22)

Законники ізраїльські, юдеї і фарисеї! Собор апостольський так говорить до вас: ось той Храм, що ви його зруйнували, ось Агнець, Якого ви розіп'яли й у гріб поклали. Не хваліться перемогою, юдеї: владою Своєю Він воскресне, бо Він є Той, що і в морі спасає, і в пустелі годує. Він є Життя, і Світло, і мир світові.

Стих: Спаси мене, Боже, бо води дійшли до душі моєї. (Пс. 68:22)

Стихира, та сама.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Гл. 5: Прийдіть, хрестоносні люди, побачимо змову Юди-зрадника з беззаконними священиками на Спаса нашого: сьогодні вони безсмертне Слово на смерть засудили і, Пилатові віддавши, на Голгофі розіп'яли. І в цих стражданнях промовив Спас наш, кажучи: прости їм, Отче, гріх цей, щоб зрозуміли народи з мертвих Моє Воскресіння.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Стихира, та сама.

Д.: Будьмо уважні.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Д.: Премудрість! (Будьмо уважні!)

Прокімен пророцтва, гл. 4: Господи Боже наш, яке величне ім'я Твоє по всій землі! (Пс. 8:1)

Стих: Слава Твоя піднеслася вище небес! (Пс. 8:2)

Д.: Премудрість!

Ч.: З книги пророка Ісаї читання.

Д.: Будьмо уважні.

Так говорить Господь: ось, Отрок Мій буде мати благий успіх, підніметься, вознесеться і звеличиться. Як багато хто вражався, дивлячись на Тебе, – настільки був спотворений, гірше за будь-яку людину вид Його і образ його – гірше синів людських! Так багато народів здивує Він; царі закриють уста свої перед Ним, бо вони побачать те, про що їм не говорилося, і дізнаються те, чого не чули.

Господи, хто повірив би почутому від нас, і кому відкрилася правиця Господня? Бо Він виріс перед Ним, як ніжний паросток і як корінь із сухої землі; нема в Ньому ні вигляду ні величі; і ми бачили Його, і не мав Він вигляду, який приваблював би нас до Нього. Він був зневажений і принижений перед людьми, муж скорбот, який зазнав недуг, і ми відвертали лице своє від Нього; Він був зневажений, і ми ні у що ставили Його. Але Він узяв на Себе наші немочі і поніс наші недуги; а ми думали, що Він уражений, покараний і зневажений Богом. Але Він зраний був за гріхи наші і муки терпів за беззаконня наші; покарання світу нашого було на Ньому, і ранами Його ми зцілилися. Всі ми блукали, як вівці, збилися кожен на дорогу свою, і Господь поклав на Нього гріхи всіх нас. Він був катований, але страждав добровільно і не відкривав уст Своїх; як вівця, ведений був на заколення і, як агнець перед тим, хто стриже, безмовний, так Він не відкривав уст Своїх. Від ув'язнення й суду Він був взятий; але рід Його хто пояснить? Бо він був відірваний від землі живих, за злочини народу Мого перетерпів страту. Призначали Йому гріб з лиходіями, але Він похований у багатого, бо не вчинив Він гріха, і не було неправди в устах Його. Але Господу вгодно було уразити Його, і Він віддав Його на муки; коли ж душа Його принесе жертву, Він побачить потомство довговічне, і воля Господня благоуспішно буде виконуватися рукою Його. На подвиг душі Своєї Він буде дивитися з задоволенням; через пізнання Його Він, Праведник, Раб Мій, оправдає багатьох і гріхи їхні на Собі понесе. Тому Я дам спадщину Йому між великими, і з сильними буде ділити здобич, бо Він віддав душу Свою на смерть, і до лиходіїв прилучений був тоді, коли Він гріхи багатьох поніс на Собі і став заступником злочинців.

Звеселися, неплодна, що не народжувала дітей; виклики сильним голо-
сом, та, що не знала мук пологів, бо більше дітей у залишеної, ніж у тієї,
що має чоловіка. (52:13-15; 53:1-12; 54:1)

Д.: Премудрість!

Ч.: До Євреїв послання святого апостола Павла читання.

Д.: Будьмо уважні.

Браття, той, хто освячує, і ті, що освячуються, всі від одного. Тому він не соромиться називати їх братами, * коли каже: Я звіщу ім'я твоє братам

моїм, хвалитиму тебе серед громади. * І знову: Буду надіятись на нього. Та: Ось я і діти, що їх Бог дав мені. * А що діти були учасниками тіла й крові, то й він подібно участь у тому брав, щоб смертю знищити того, хто мав владу смерти, тобто диявола,* і визволити тих, яких страх смерти все життя тримав у рабстві. * Бо не від ангелів прийняв він на себе, а від потомства Авраама. * Тому він мусів бути в усьому подібний до братів, щоб стати милосердним та вірним первосвящеником у справах Божих на спокутування гріхів народу. * Тому, отже, що він страждав і сам був випробуваний, він може допомогти тим, що проходять через пробу. (2:11-18, зач. 306)

Св.: Мир тобі.

Ч.: І духові твоєму.

Д.: Щоб сподобилися ми слухання святого Євангелія, Господа Бога молим.

Вірні: Господи, помилуй. (3)

Д.: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Св.: Від Луки святого Євангелія читання.

Вірні: Слава страстям Твоїм, Господи. [доземний поклін]

Св.: Будьмо уважні.

К той час вели з Ісусом також двох інших злочинців, щоб їх скарати на смерть. І як прийшли на місце, що зветься Череп, там розп'яли Його і злочинців, одного по правиці, а другого по лівиці. Ісус сказав: Отче, відпусти їм, бо не знають, що роблять. Коли ділили Його ризи, кидали жереб. Люди стояли й дивилися. Князі їхні насміхалися, кажучи: Інших спасав, нехай спасе себе самого, коли Він Христос, Божий вибраний! Вояки також глузували з Нього; підходячи до Нього і подаючи Йому оцет, промовляли: Коли ти цар юдейський, спаси Себе Самого! Був над ним і напис письмом грецьким, латинським і єврейським: Це є цар юдейський. Один із злочинців, що висів, зневажав Його, кажучи: Якщо Ти Христос, спаси Себе і нас! А другий, відозвавшись, забороняв Йому, кажучи: Чи ти не боїшся Бога, бо і сам ти в тому самому осуджений. Та ми ото по правді, бо достойне по ділам нашим приймаємо, Цей же ніякого зла не вчинив. І сказав Ісусові: Пом'яни мене, Господи, коли прийдеш у царстві Твоїм. І сказав йому Ісус:

Істинно кажу тобі: Сьогодні будеш зі Мною у раю. Було вже близько шостої години, і настала темрява по всій землі аж до години дев'ятої. І померкло сонце, і завіса храму роздерлася посередині. А Ісус закликав сильним голосом: Отче, у Твої руки віддаю дух мій! Сказавши це, Він віддав духа. Побачивши, що сталося, сотник почав прославляти Бога, кажучи: Справді Цей чоловік був праведний. Всі люди, що були збіглися на те видовище, побачивши, що сталося, верталися додому, б'ючи себе в груди. Усі Його знайомі стояли оподалік, і жінки, що були прийшли слідом за Ним з Галилеї, на все те дивилися. (23:32-49, *зачало 111*)

Вірні: Слава довготерпінню Твоєму, Господи. [*доземний поклін*]

Ч.: Скоро пошли нам щедроти Твої, Господи, бо зубожіли дуже ми. Поможі нам, Боже, Спасителю наш, задля слави імені Твого; Господи, визволи нас і очисти гріхи наші заради імені Твого. (*Пс. 78:8-9*)

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків

Ч.: Амінь.

Кондак, гл. 8: Заради нас розп'ятого, прийдіть, усі оспіваємо, Його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: хоч і терпиш Ти розп'яття, але Ти Син Мій і Бог Мій.

Господи, помилуй. (40)

Читець виголошує цю молитву святого Василія Великого:

Ти, що кожного часу й кожної години на небі й на землі поклоняємий і славимий, Боже благий, Довготерпеливий, й Многомилостивий, що праведників любиш і грішників милуєш, що всіх кличеш до спасіння обітницею прийдешніх благ. Прийми, Господи, в цю годину й наші молитви, і направ життя наше до заповідей Твоїх. Душі наші освяти, тіла очисти, помисли направ, думки очисти, і визволи нас від усякої скорботи, біди, страждання й душевних страстей. Оточи нас святими Твоїми ангелами, щоб ми, бережені і проваджені ними, прийшли до єдності віри й до пізнання неприступної Твоєї слави, бо Ти благословен еси на віки. Амінь.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, сущу Богородицю, Тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, владико!⁶

Св.: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Ч.: Амінь.

Потім молитва святого Василія Великого на Час 6-ий виголошується настоятелем перед святими дверми:

Боже й Господи Сил і всього творіння Сотворителю! Ти з милосердя і незрівнянної милости Твоєї послав на спасіння роду нашого Єдинородного Сина Твого, Господа нашого Ісуса Христа, і чесним Його хрестом рукописання гріхів наших розірвав і переміг ним начало й владу темряви. Сам, Владико Чоловіколюбче, прийми й від нас грішних ці вдячні та благальні молитви, і визволи нас від усякого всезгубного й темного гріха, і від усіх видимих і невидимих ворогів, що бажають вчинити нам зло. Пригвізди до страху Твого тіла наші й не допусти сердець наших до слів або помислів лукавих, але любов'ю Твою пройми душі наші, щоб повсякчас на Тебе дивлячись і світлом Твоїм просвітлені, бачачи Тебе, неприступне й вічне Світло, ми безперестанно Тобі похвалу й подяку возсилали –

⁶ Глядіть 2, вищ. под.

Безпочатковому Отцеві з Єдинородним Твоїм Сином і Всесвятим, і Благим, і Животворчим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

За уставом Святої Гори додаємо:

Достойно є воістину величати блаженною тебе Богородицю, присно-блажену, і пренепорочну, і Матір Бога нашого. Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον, καὶ παναμώμητον, καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ, καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, σὲ μεγαλύνομεν.

Час Дев'ятий

Прийдіте, поклонімся цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа – царя і Бога нашого.

Під час псалмів кадіння велике, починаючи від аналоя з Євангелієм, тобто Євангеліє з чотирьох боків, святу трапезу та вітвар, іконастас, весь храм, настоятель, клирос(и), вірні.

ПСАЛОМ 58

Молитва Давида, коли Саул послав стерегти дім його, щоб умертвити його.

Начальнику хору.

Не погуби.

Бизволи мене від ворогів моїх, Боже мій, від тих, що повстали на мене, захисти мене. Спаси мене від тих, що чинять беззаконня, і від кровожерних врятуй мене. Бо ось вони підстерігають душу мою, збираються на мене сильні, не за беззаконня мої і не за гріх мій. Господи! Без провини моєї вони йдуть на мене. Встань же на допомогу мені і поглянь. Господи, Боже Сил, Боже Ізраїлів, встань, відвідай усі народи, не помилуй нікого з тих, що чинять беззаконня. Щовечера сходяться вони, жадібні до крові, як пес, і обходять місто. Ось вони лихословлять язиками своїми, в устах їхніх не слова, а мечі, бо думають: хто їх чує? Але Ти, Господи, посмієшся з них, осорочиш усі народи. Сила моя в Тобі, Боже! Ти заступник мій. Ти – Бог мій, і милість Твоя попередить мене. Бог дасть мені перемогу над ворогами моїми. Не убивай їх, щоб люди не забули Закону Твого. Розвій їх силою Твоею, захиснику мій, Господи. Слова уст їхніх – то гріх душі їхньої; хай будуть спіймані у гордині їхній за прокльони їхні та за неправду, яку вони говорять. Розвій їх гнівом Твоїм так, щоб не стало їх, та щоб пізнали люди, що Бог володіє народами в усіх кінцях землі. Вони сходяться вечорами, спрагли крові, як пси, і обходять місто. Вони шукають поживи, але неситі лягають спати. А я буду оспівувати силу Твою, щоранку прославлятиму милість Твою, бо Ти був оборонцем моїм і захисником моїм у час біди моєї. Сило моя! Тобі я буду співати, бо Ти заступник мій і Бог мій, Який милує мене.

ПСАЛОМ 139

Псалом Давида,
Начальнику хору.

Гпаси мене, Господи, від людей лукавих; захисти мене від гнобителів: вони замишляють неправду в серці; щодня готуються до битви, гострять язики свої, як змія, отрута аспіда в устах їхніх. Збережи мене, Господи, від руки беззаконника; захисти від гнобителів, що задумали спинити кроки життя мого. Горді розставили таємно сіті на мене при дорозі; приготували для мене яму. Я сказав Господу: Ти – Бог мій! Почуй, Господи, голос моління мого! Господи, Господи! Сило спасіння мого! Ти покрив голову мою в день битви. Не допусти, Господи, здійснитися наміру нечестивого; не дай успіху замислам його, щоб вони не загордилися Голови тих, що оточили мене, нехай покриє зло уст їхніх. Нехай впаде на них гаряче вугілля; нехай впадуть вони у вогонь і у безодню, так щоб не встали. Людина злоязична не утвердиться на землі; злоба приведе гнобителя до загибелі. Знаю, що Господь учинить суд пригнобленим і справедливість бідним. І будуть праведні прославляти ім'я Твоє; непорочні оселяться перед лицем Твоїм.

ПСАЛОМ 85

Молитва Давида.

Прихили, Господи, вухо Твоє і почуй мене, бо я немічний і вбогий. Охорони душу мою, бо я відданий Тобі. Боже мій, спаси раба Твого, що уповає на Тебе. Помилуй мене, Господи, бо я взиваю до Тебе кожного дня. Звесели душу раба Твого, бо до Тебе я підношу душу мою. Бо Ти, Господи, Благий і Лагідний і Многомилостивий до тих, що призивають Тебе. Почуй, Господи, молитву мою і вислухай голос благання мого. В день скорботи моєї я взиваю до Тебе, бо Ти почувеш мене, Боже. Немає між богами такого, як Ти, Господи, і ніщо не може зрівнятися з ділами Твоїми. Всі народи, що їх створив Ти, прийдуть і поклоняться Тобі, Господи, і прославлять ім'я Твоє. Бо Ти Великий і твориш чудеса. Ти – Бог Єдиний. Настав мене, Господи, на путь Твою, і буду ходити в Істині Твоїй. Утверди серце моє в страху перед іменем Твоїм. Буду вихвалити Тебе, Господи, Боже мій, всім серцем моїм і прославлятиму ім'я Твоє повіки. Бо велика милість Твоя наді мною: Ти визволив душу мою з пекла найглиб-

шого. Боже! Беззаконники повстали проти мене, і натовп сильних шукає душі моєї, і не мають Тебе перед собою. Ти ж, Господи, Щедрий і Милостивий, Довготерпеливий і Многомилостивий, і Істинний. Зглянься на мене і помилуй мене; дай силу рабу Твоєму, спаси сина раби Твоєї. Покажи на мені ознаку милости Твоєї, щоб побачили ненависники мої і посоромилися, бо Ти, Господи, допоміг мені і втішив мене.

І знову:

Покажи на мені ознаку милости Твоєї, щоб побачили ненависники мої і посоромилися, бо Ти, Господи, допоміг мені і втішив мене.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже. (3)

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Тропар, гл. 8: Розбійник, бачачи Життєдавця, розіп'ятого на хресті, промовив: коли б не був Богом втіленим, Який з нами розіп'ятий, сонце не сховало б свого проміння, і земля не тряслася б; але, Господи, що все терпиш, пом'яни мене у Царстві Твоїм.

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Богородичний: Ти, Милосердний, що ради нас народився від Діви і розп'яття перетерпів, смертю смерть подолав і Воскресіння явив як Бог, не відкинь тих, кого створив Своєю рукою. Покажи чоловіколюбство Твоє, милостивий, прийми молитву за нас Богородиці, що породила Тебе, і спаси, Спасе наш, людей, що втрачають надію.

Далі стихирини ці по двічі.

Самогласний, гл. 7: Страшно було бачити Творця неба і землі розіп'ятим на хресті, сонце затьмарилося, день же знову на ніч обернувся, земля віддає з гробів тіла померлих. З ними поклоняємося Тобі, Спасе наш.

Стих: Розділили ризи Мої собі й за одягу Мою кидали жереб. (Пс. 21:19)

Гл. 2: Коли беззаконники прибили на хресті Господа Слави, Він промовив до них: чим Я вас образив або чим прогнівив? Хто, крім Мене, визволяв вас від скорбот? І чому тепер відплачуєте Мені злом за добро? За стовп вогненний – на хресті Мене розіп'яли; за хмару – могилу Мені викопали;

за манну – жовч Мені принесли; за воду – оцтом Мене напоїли. Покличу інші народи, і вони прославлять Мене з Отцем і Святим Духом.

Стих: Дали в їжу Мені жовч і у спрагу Мою напоїли Мене оцтом. (Пс. 68:22)

Стихира, та сама.

Тоді Читець (краще Канонах), стоячи в середині церкви, милозвучно співає:

Гл. 6: Сьогодні на хресті розп'ятий Той, що землю на водах повісив;⁷ на Царя ангелів вінець з терня поклали; в одержу знуцання одягнули Того, Хто небо хмарами вкриває; удари по щоках приймає Той, Хто Адама в Йордані очистив; цвяхами прибили Жениха Церкви; списом прокололи Сина Діви. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Покажи нам Преславне Твоє Воскресіння.

Далі:

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Гл. 6: Сьогодні на хресті розп'ятий Той, що землю на водах повісив;⁸ на Царя ангелів вінець з терня поклали; в одержу знуцання одягнули Того, Хто небо хмарами вкриває; удари по щоках приймає Той, Хто Адама в Йордані очистив; цвяхами прибили Жениха Церкви; списом прокололи Сина Діви. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Поклоняємося Страстям Твоїм, Христе [поклін]. Покажи нам Преславне Твоє Воскресіння.

Д.: Будьмо уважні.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Д.: Премудрість! (Будьмо уважні!)

Прокімен пророцтва, гл. 6: Сказав безумний у серці своїм: 'Бога нема'. (Пс. 13:1)

Стих: Всі заблудили, всі нікчемні стали: нема тих, хто чинив би добро, нема жодного. (Пс. 13:3)

⁷ У греків співається тричі.

⁸ Див. 7.

- Д.: Премудрість!
Ч.: З книги пророка Єремії читання.
Д.: Будьмо уважні.

Господь відкрив мені, і я знаю; Ти показав мені діяння їхні. І я, як лагідний агнець, якого ведуть на заколєння, і не знав, що вони замишляють проти мене, говорячи: покладемо отруйне дерево в їжу і відторгнемо його від землі живих, щоб і ім'я його більше не згадувалося. Але, Господи Саваоте, Судде праведний, що випробовуєш серця й утроби, дай мені побачити Твою помсту на них, бо Тобі я вручив справу мою. Тому так говорить Господь про мужів Анафора, що шукають душі твоєї і говорять: не пророкуй в ім'я Господа, щоб не померти тобі від рук наших; тому так говорить Господь Саваоє: ось, Я покараю їх: юнаки їхні помруть від меча; сини й дочки їхні помруть від голоду. І не буде залишку від них; бо Я наведу лихо на мужів Анафофа в рік відвідин їх. Справедливим будеш Ти, Господи, коли я стану на суд перед Тобою; а все ж буду говорити з Тобою про правосуддя: чому щастить нечестивим на їхньому шляху, і всі зрадливі благоденствують? Ти насадив їх, і вони вкорінилися, вирости і приносять плоди. Ти близький в устах їхніх, але далекий від сердець їхніх. А мене, Господи, Ти знаєш, бачиш мене і випробовуєш серце моє, яким воно є до Тебе. Відділи їх, як овець на заколєння, і приготуй їх на день убивання. Чи довго ще буде горювати земля і трава на всіх полях – сохнути? Худоба і птахи гинуть через нечестя жителів її, бо вони кажуть: Він не побачить, що з нами буде. Якщо ти з пішими біг, і вони втомили тебе, як же тобі змагатися з кінями? І якщо у мирній країні ти був у безпеці, то що будеш любити під час паводку Йордану? Бо і брати твої і дід батька твого, і вони зрадливо чинять з тобою, і вони кричать услід тобі гучним голосом. Не вір їм, коли вони говорять тобі й добре. Я залишив дім Мій; покинув уділ Мій; найдорожче для душі Моеї віддав у руки ворогів його. Уділ Мій став для Мене ніби лев у лісі: підняв на Мене голос свій: тому Я зненавидів його. Уділ Мій став ніби різнобарвний птах, на якого з усіх боків напали інші хижі птахи. Ідіть, збирайтесь, усі польові звірі, йдіть пожирати його. Безліч пастухів пошкодили виноградник Мій, витоптали ногами поле Моє; улюблену землю Мою обернули на дикий степ, зробили її пустелею, і пла-

че вона в запустінні переді Мною. Так говорить Господь про всіх моїх злих сусідів, що нападають на уділ, який Я дав у спадщину народові Моему, Ізраїлю: ось, Я викину їх із землі їхньої, і дім Іудин викину із середовища їхнього. Але після того, як Я покараю їх, знову змилююся над ними і приведу кожного в уділ його і кожного в країну його. (11:18-12:5, 9-11, 14-15)

Д.: Премудрість!

Ч.: До Євреїв послання святого апостола Павла читання.

Д.: Будьмо уважні.

Браття, маючи вільний вступ до святині, завдяки крові Ісуса, * що його він нам відкрив дорогою новою й живою, через завісу, що є його тілом, * і маючи великого священика над Божим домом, * приступаймо зі щирим серцем, з повною вірою, очистивши серця від лукавої совісти і омивши тіло чистою водою. * Держімо непохитне визнання надії, бо той, хто обіцяв, вірний. * І вважаймо один на одного, заохочуючи до любови й до добрих діл. * Не залишаймо своїх громад, як то в декого є звичай, а, навпаки, підтримуймо себе, і то тим більше, що бачите день (судний), який наближається. * Бо коли ми, одержавши повне пізнання правди, грішимо добровільно, то вже немає жертви за гріхи, * але якесь страшне очікування суду і вогонь помсти палаючий, який має пожертви противників. * Коли хтось відкидав закон Мойсея, того без милосердя каралось смертю при двох чи трьох свідках. * Оскільки гіршої, подумайте самі, кари заслужить той, хто потоптав Божого Сина і уважав кров завіту, якою освятився, за звичайну, і Духа благодаті зневажив? * Знаємо того, хто мовив: До мене належить помста, я відплачу. І ще: Господь судитиме свій народ. * Страшно впасти в руки Бога живого. (10,19-31, зач. 324)

Св.: Мир тобі.

Ч.: І духові твоєму.

Д.: Щоб сподобилися ми слухання святого Євангелія, Господа Бога молім.

Вірні: Господи, помилуй. (3)

Д.: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Св.: Мир всім.

Вірні: І духові твоєму.

Св.: Від Івана святого Євангелія читання.

Вірні: Слава страстям Твоїм, Господи. *[доземний поклін]*

Св.: Будьмо уважні.

К той час повели Ісуса від Каяфи у Преторію. Був же ранок. Та вони не увійшли у Преторію, щоб не осквернитись, а щоб могли їсти Пасху. Вийшов тоді до них Пилат і промовив: Яку вину принесли на Цього чоловіка? Ті йому у відповідь закричали: Якби Він не був злочинець, ми б тобі Його не видали! Пилат їм каже: Візьміть Його і судіть за вашим законом. Юдеї йому кажуть: Нам не дозволено нікого вбивати! Так збулося слово Ісуса, яке сказав був, вказуючи, якою смертю має вмерти. Ввійшов Пилат знову у Преторію, покликав Ісуса і каже до Нього: Чи Ти є цар юдейський? Ісус відповів: Чи ти кажеш те від себе чи інші тобі про Мене оповіли? Озався Пилат: Хіба я юдей? Народ Твій і первосвященики видали мені Тебе. Що Ти зробив? Відповів Ісус: Царство Моє не від цього світу. Якби Моє царство було від цього світу, слуги Мої воювали б, щоб Я не був виданий юдеям. Та Моє Царство не звідсіля. Мовив до Нього Пилат: Так Ти цар? Відповів Ісус: Ти кажеш, що цар Я є. Я на це родився і на це прийшов у світ, щоб свідчити істину. Кожен, хто від істини, слухає Мій голос. Озався Пилат до Нього: Що таке істина? І, сказавши це, вийшов знову до юдеїв, і каже до них: Я не знаходжу в Ньому ніякої вини. Та є у вас звичай, щоб Я вам на Пасху відпускав одного. Хочете, отже, щоб я вам відпустив царя юдейського? Ті знову закричали: Ні, не Цього, а Варавву. Варавва ж був розбійник. Взяв тоді Пилат Ісуса і велів Його бичувати. Вояки, сплівши вінок із тернини, поклали Йому на голову і одягнули Його у багряницю; і, підступаючи до Нього, казали: Радуйся, царю юдейський! І били Його по лиці. Пилат же знову вийшов надвір і промовив до них: Ось я виводжу вам Його, щоб ви знали, що я ніякої вини не знаходжу в Ньому. І вийшов Ісус у терновім вінку та в багряниці. А Пилат сказав їм: Ось чоловік! Як тільки побачили Його первосвященики та слуги, закричали: Розпни, розпни Його!

Каже їм Пилат: Візьміть Його ви і розпніть, бо я ніякої вини не знаходжу в Ньому. Юдеї йому відповіли: У нас є закон, і за законом Він мусить вмерти, бо Він зробив Себе Сином Божим. Як Пилат почув те слово, налякався ще більше. Вернувся він знову у преторію і каже Ісусові: Звідки Ти є? Ісус

не дав йому відповіді. Каже Йому Пилат: До мене не говориш? Хіба не знаєш, що я маю владу відпустити Тебе, і маю владу розп'яти Тебе? Відповів Ісус: Не маєш ти ніякої влади надо Мною, якби не дано тобі згори. Тому, хто видав Мене тобі, має більший гріх. З тієї хвилини Пилат шукав, як би Його відпустити. Та юдеї кричали: Коли ти Його відпустиш, не будеш другом кесаря! Кожний, хто з себе робить царя, протривить кесареві. Пилат, почувши те слово, вивів Ісуса і сів на судищі, на місці, що зветься літостротон, а по-єврейському гавата. А був то день, коли приготувляли Пасху, близько шостої години. І каже до юдеїв: Ось ваш цар! Ті закричали: Візьми, візьми, розпни Його! Пилат же каже їм: Царя вашого маю розп'яти? Відповіли первосвященики: Ми не маємо царя, тільки кесаря. І видав Його їм на розп'яття. Взяли вони Ісуса та й повели; і, несучи Свій хрест, Він вийшов на місце, зване Череп, по-єврейському Голгота. Там Його розп'яли, і з Ним двох інших, з одного і другого боку, Ісуса ж посередині. Пилат велів зробити напис і прибити на хресті. Написано було: Ісус Назарянин — цар юдейський. Багато з юдеїв читали той напис, бо місце, де був розп'ятий Ісус, було близько міста. Написано було по-єврейському, по-грецькому і по-римському. Тоді первосвященики юдейські мовили до Пилата: Не пиши: Цар юдейський; але, що Він сказав. Я — цар юдейський! Пилат відповів: Що я написав, — написав. Тоді вояки, розп'явши Ісуса, взяли Його одіж і розділили на чотири частини, по одній частині кожному воякові, і хітон. Хітон же не був шитий, але весь з гори додолу тканий. Тому сказали один до одного: Не дерімо його, киньмо на нього жереб, на кого впаде. Так збулось Писання: Розділили між собою одіж Мою, і на одіж Мою кинули жереб. Так і зробили вояки.

При хресті Ісуса стояли Його мати, сестра Його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Коли Ісус побачив матір і учня, якого Він любив, що стояв біля неї, сказав до матері: Жінко, ось син твій. Потім каже до учня: Ось мати твоя. І від тієї хвилини учень узяв її до себе. По тому Ісус, знаючи, що все звершилось, щоб збулось Писання, промовив: Спраглий Я. Стояла там посудина, повна оцту. Тож і подали Йому до уст настромлену на тростину губку, просяклу оцтом. Скуштувавши оцту, Ісус сказав: Звершилось. І схиливши голову, віддав духа. Тому що була п'ятниця, щоб не осталися на хресті тіла в суботу, бо був Великдень тієї суботи, юдеї просили Пилата, щоб переламати їм кості і їх зняти. Вояки прийшли і перела-

мали кості першому і другому, що були з Ним розп'яті. Та коли прийшли до Ісуса і побачили, що Він уже помер, не ламали Йому костей, але один з воїнів коп'єм ребра Йому проколов, і зараз вийшла кров і вода. І той, хто видів, засвідчив, і правдиве є свідчення його. І він знає, що правду говорить, щоб ви теж увірували. Бо сталося те, щоб збулося Писання: Кість у Нього не буде поламана. І знову інше Писання каже: Дивитимуться на Того, кого прокололи. *(18:28 – 19:37, зачало 59)*

Вірні: Слава довготерпінню Твоєму, Господи. *[доземний поклін]*

Святе Євангеліє заноситься після його прочитання, Святі двері закриваються, ієрей скидає фелон. Священик стоїть перед Царськими вратами на закінчення 9-го Часу

Ч.: Не залиш нас до кінця ради імені Твого Святого, не порушуй завіт Твого й не віддаляй милости Твоєї від нас заради улюбленого Тобою Авраама, і ради Ісаака, раба Твого, й Ізраїля святого Твого. *(Пісня трьох отроків у вогненній печі, 11-12: Дан. 3:34-35)*

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас. *(3)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени Твого ради.

Господи, помилуй. *(3)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків

Ч.: Амінь.

Кондак, гл. 8: Заради нас розіп'ятого, прийдіть, усі оспіваємо, Його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: хоч і терпиш Ти розп'яття, але Ти Син Мій і Бог Мій.

Господи, помилуй. (40)

Читець виголошує цю молитву святого Василя Великого:

Ти, що кожного часу й кожної години на небі й на землі поклоняємий і славимий, Боже благий, Довготерпеливий, й Многомилостивий, що праведників любиш і грішників милуєш, що всіх кличеш до спасіння обітницею прийдешніх благ. Прийми, Господи, в цю годину й наші молитви, і направ життя наше до заповідей Твоїх. Душі наші освяти, тіла очисти, помисли направ, думки очисти, і визволи нас від усякої скорботи, біди, страждання й душевних страстей. Оточи нас святими Твоїми ангелами, щоб ми, бережені і проваджені ними, прийшли до єдності віри й до пізнання неприступної Твоєї слави, бо Ти благословен еси на віки. Амінь.

Господи, помилуй. (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, владико!⁹

Св.: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Ч.: Амінь.

Потім молитва святого Василя Великого на Час 9-ий виголошується настоятелем перед святими дверми:

Владико Господи, Ісусе Христе Боже наш, Довготерпеливий до наших гріхів, що сподобив нас дожити до цієї години, коли, на животворчому дереві розіп'ятим бувши, вхід у рай відкрив еси благородному розбійникові і смертю смерть знищив, очисти нас, грішних і недостойних рабів Твоїх. Бо нагрішили ми й беззаконня натворили, і недостойні ми піднести очі наші й глянути на височінь небесну, тому що залишили путь правди Твоєї і пішли з волі серця нашого. Але молимо Твою безмірну благість: по-

⁹ Глядіть 2, вищ. под.

щади нас, Господи, з безмежної милости Твоєї і спаси нас заради імені Твого святого, бо марно минають у світі дні наші. Визволи нас із рук супротивника і прости нам гріхи наші. І умертви тіла нашого пристрасті, щоб, ветхої позбувшись людини, в нову ми зодягайся та жили для Тебе, нашого Владики й Благодійника, і так, ідучи за Твоїми повеліннями, досягли вічного спокою, де оселя всіх, що радуються. Бо Ти єси істинна втіха і радість для тих, що люблять Тебе, Христе Боже наш, і ми славу возсилаємо Тобі з Безпочатковим Твоїм Отцем і Пресвятим, і Благим, і Животворчим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Після цього одразу починаємо Обідницю.

Обідниця

Читаємо швидко:

БЛАЖЕННІ (Мт. 5:3-12)

☩ Твоїм * пом'яни нас, Господи.

Блаженні вбогі духом, * бо їх є Царство Небесне.

Блаженні плачучі, * бо вони утішаться.

Блаженні лагідні, * бо вони наслідять землю.

Блаженні голодні і спрагнені правди, * бо вони наситяться.

Блаженні милостиві, * бо вони помилювані будуть.

Блаженні чисті серцем, * бо вони Бога побачать.

Блаженні миротворці, * бо вони синами Божими назвуться.

Блаженні вигнані за правду, * бо їх є Царство Небесне.

Блаженні ви, коли зневажатимуть вас, і виженуть, * і говоритимуть усяке лихе слово на вас неправдиво, Мене ради.

Радуйтеся і веселіться, * бо нагорода ваша велика на небесах.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків.
Амінь.

Помяни нас, Господи, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Помяни нас, Владико, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Помяни нас, Святий, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Хор небесний прославляє Тебе й промовляє: "Свят, Свят, Свят Господь Саваоѳ, повні небо і земля слави Твоєї".

Стих: Приступіть до Нього й просвітяться, і лиця ваші не осоромляться.
(Пс. 33:6)

Хор небесний прославляє Тебе й промовляє: "Свят, Свят, Свят Господь Саваоѳ, повні небо і земля слави Твоєї".

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

Хор святих ангелів і архангелів зі всіма Небесними Силами прославляє Тебе й промовляє: "Свят, Свят, Свят Господь Саваоѳ, повне небо і земля слави Твоєї".

І нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Сповідання православної віри

Вірую в єдиного Бога Отця, вседержителя, Творця неба і землі і всього видимого і невидимого.

І в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, єдинородного, від Отця родженого перед всіма віками. Світло від світла, Бога істиного від Бога істиного, родженого, несотвореного, єдиносущного з Отцем, що через нього все сталося.

Він задля нас людей і нашого ради спасення зійшов із небес, і воплотився з Духа Святого і Марії Діви і стався чоловіком.

І був розп'ятий за нас за Понтія Пилата, і страждав і був похований.

І воскрес у третій день, згідно з писанням.

І вознісся на небо і сидить праворуч Отця.

І вдруге прийде зо славою, судити живих і мертвих, а його царству не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа, животворящого, що від Отця іходить, що з Отцем і Сином рівнопокляемий і рівнославимий, що говорив через пророків.

В єдину, святу, соборну й апостолську Церкву.

Ісповідую одне хрещення на відпущення гріхів.

Очікую воскресення мертвих і життя будучого віку.

Амінь.

Ослаби, прости, відпусти, Боже, прогрішення наші, вольні і невольні, що в слові і в ділі, свідомі і несвідомі, що в думці й у помислі, що вдень і вночі – все нам прости, бо Ти Благий і Чоловіколюбець.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але ізбав нас від лукавого.

Св.: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа нині, і повсякчас, і на віки віків.

Ч.: Амінь.

Кондак, гл. 8: Заради нас розіп'ятого, прийдіть, усі оспіваємо, Його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: хоч і терпиш Ти розп'яття, але Ти Син Мій і Бог Мій.

Господи, помилуй. (40)

Всесвята Тройце, єдиносущна Державо, нероздільне Царство, всякого блага Причино, вияви любов і до мене грішного: зміцни, врозуми серце моє і знищи всю мою скверну; просвіти мою думку, щоб я повсякчас славив, хвалив і поклонявся і промовляв: єдин Свят, єдин Господь, Ісус Христос, у славу Бога Отця. Амінь.

Будь ім'я Господнє благословенне віднині і довіку. (3, з поклонами)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

ПСАЛОМ 33

Псалом Давида,

Коли він прикинувся безумним перед Авімелехом,
який через це відпустив його.

Благословлю Господа на всякий час, завжди хвала Йому в устах моїх. Господом буде хвалитися душа моя; нехай почують вірні і звеселяться. Величайте Господа зі мною, і прославмо ім'я Його всі вкупі. Я шукав Господа, і Він почув мене і від усіх скорбот визволив мене. Приступіть до Нього й просвітіться, і лиця ваші не осоромляться. Ось убогий благав, і Господь почув його і від усіх скорбот спас його. Ангел Господній охороняє тих, що бояться Його, і визволяє їх. Споживіть і побачите, що Благий Господь. Блажен муж, що уповає на Нього. Бійтеся Господа, всі святі Його, бо не знають нестатку ті, що бояться Його. Багаті зuboжили і зголодніли, а ті, що шукають Господа, не будуть позбавлені всякого блага. Прийдіть, діти, послушайте мене, я страху Господнього навчу вас: Хто з людей бажає жити і бачити дні благі – стримує язик свій від зла, і уста твої нехай не будуть облесливі. Ухиляйся від всього злого і роби добро, будь мирний і пильний того. Очі Господні до праведних і вуха Його до молитви їх. Лице ж Господнє проти тих, що чинять зло, щоб знищити з землі й пам'ять про них. Взивали праведні, і Господь почув їх і від усіх скорбот ви-

зволив їх. Близько Господь до скорботних серцем, і смиренних духом Він спасає. Багато скорбот у праведника, та від усіх них визволить його Господь. Господь охороняє всі кості їх, і ні одна з них не зламається. Смерть (же) грішників люта, і ті, що ненавидять праведного, загинуть. Господь визволить душі рабів Своїх, і не загине ніхто з тих, що уповають на Нього.

Вірні: Амінь.

Вірні: Достойно є воістину величати блаженною тебе Богородицю, прісноблажену, і пренепорочну, і Матір Бога нашого.

Св.: Премудрість! Пресвятая Богородице, спаси нас.

Вірні: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

(поклон)

Св.: Слава Тобі, Христе Боже, уповання наше, слава Тобі!

Вірні: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. Господи, помилуй. (3) Владико,¹⁰ благослови.

Св.: Христос, істинний Бог нащ, що заради нас, людей, і заради нашого спасіння страшні муки, і животворчий хрест, і добровільне погребіння тілом прийняти зволив, молитвами Пречистої Своєї Матері, святих славних і всехвальних Апостолів, святого [якого є храм], святих Боготоців Йоакима та Анни і всіх святих, помилує і спасе нас, як Благий і Чоловіколюбець.

Вірні: Амінь.

Священик вертається південними дверима у святилище. Завіса закривається. Він робить перед престолом малий поклон скидає з себе ризи.

Кінець Царських Часів

Належить знати, що як прийняли ми це з Палестини, в цей святий день Великої п'ятниці, не відправляємо літургію Передосвячених дарів, ні іншу літургію, і не влаштовуємо трапези, і нічого не споживаємо в цей день – день розп'яття. Якщо хтось немічний чи

¹⁰ Глядіть 2, вищ. под.

старий, і не може постити, йому дозволяються хліб і вода після заходу сонця. Таку заповідь ми прийняли від святих апостолів, не їсти у велику п'ятницю. Господь бо сказав фарисеям, що коли відніметься від них Жених, тоді будуть постити у ті дні. Це блаженні апостоли сприйняли, і це знаходиться в Апостольських Переданнях, уважно цього дотримуймося. Також і святий архієпископ Олександрійський Дионісій у своєму Посланні про це згадує.

Свята літургія не служиться, за винятком випадку, коли на цей день припадає свято Благовіщення. Тоді в цей день правиться літургія Йоана Золотоустого після часів, не порушуючи уставного чину часів.

ПОУЧЕННЯ 68-е

Преподобного Отця нашого Феодора Студита.

Про страшні страсті Господа нашого Ісуса Христа

Браття і отці! Коли благочестива людина роздумує про святі страждан-
ня Господа нашого Ісуса Христа, то завжди і в усякий час вони викли-
кають у ній розчулення і сльози і приводять душу до глибокого смирення.
З особливо ж силою це переживається у ці святі дні, коли все звершилось.
Що саме? Рада, скликана для винесення смертного вироку, ув'язнення,
коли Його взяли, зв'язали і потягнули на суд, як злочинця; Його предсто-
яння на суді перед Пилатом, тортури і допит, коли Його водили по інших
судах до Ірода, Анни й Каяфи, протягом цілої ночі – биття в лице,
опльовування, насмішки, наруга, зішестя на хрест, прибивання рук і ніг,
прийняття жовчі й оцту, проколення ребра та інше. І разом з цим –
прослава і осяяння, чого цілий світ не може збагнути і чого висловити
належно ніхто не може – не тільки людська мова, але й мова усіх ангелів.

Задумаймось, браття, і розгляньмо велич цієї невимовної тайни. Проти
Того, Хто виявляє сердечні ради і від Кого не затаїться жодна думка, ані
задум людський, – проти Того виносять рішення умертвити Його. Того,
Хто тримає і править цілим світом за повелінням Своїм і Своєю Боже-
ственною силою, – віддають в руки грішних людей. Того, Хто наказує
хмарам дощити на землю, – зв'язаним тягнуть на суд. Того, *«хто небеса змі-
ряв п'яддю, зібрав у мірку земний порох, важив на вазі гори чи пагорби на тере-
зах» (Іс. 40:12)*, – раб б'є в лице. Хто прикрасив землю квітами, рослинами,
усілякими деревами і травами, – голову Того увінчали нині терновим
вінком. Того, Хто посадив у раю дерево життя, – Того одягнули нині у
червлену одіж і повісили на дереві кари. Яке страшне й неприродне ви-
довище! Це побачило сонце і сховало своє проміння. Побачив місяць і за-
тьмарився. Відчула земля і від страху затрепетала і захиталася. Побачили
скелі і розкололись. Знітився цілий світ і всі творіння збентежились від
страждань свого Творця.

А що ми, браття? Якщо бездушні й нечутливі стихії, немов одухотворені
й живі, жахнулися від побаченого і змінили свій чин від страху Господнього,
то ми, розумні люди, що отримали від Бога стільки благодіянь, за які
Христос помер, – чи ми не зворушимось і не заплачемо у ці дні? А якщо ні
– то чи не будемо ми тоді безсловеснішими і нерозумнішими від безсло-

весних тварин і нечутливішими навіть від каміння? Ні, браття, ні Навпаки, зі страхом і трепетом оспівуймо і прославляймо Божественні страсті Спасителя Христа Бога нашого, змінюючись на краще і розпинаючись разом з нашим Владикою чи то покорою і відсіканням своєї волі, чи то відреченням від плотських насолод і недобрих пожадань. Погляньмо, як багато речей спонукують нас до Божої любові. Бо хто з нас задля любові до свого друга був кинутий до в'язниці або захотів померти за нього? Благий же наш Бог не одну чи дві, а численні страсті зволив перетерпіти заради нас, осуджених. Роздумуючи про це, блаженний Павло справедливо сказав: *«Бо я певний, що ні [сама] смерть, ні життя, ні ангели, ні князівства, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, ні висота, ні глибина, ані інше якесь створіння не зможе нас відлучити від Божої любові, що в Христі Ісусі»* (Рим. 8:38-39). Бо таку любов до нас Бог виявив, *«що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, а жив життям вічним»* (Йо. 3:16). Тому й святі хотіли якось віддячитись Богові за таку велику любов Його до нас, а оскільки вони не мали що принести в дар, то одні, а саме, мученики, – принесли свою кров, другі, преподобні і праведні, – виснажили і висушили своє тіло постом та іншими подвижницькими трудами, а треті роздали своє майно як милостиню, співаючи з Божественним Давидом: *«Чим Господеві я віддячу за всі його добродійства для мене?»* (Пс. 116:12). І ми, браття, завжди повторюймо ці слова, служімо Йому з невиситимою любов'ю і бажанням нашої душі, щоденно докладаючи зусиль і старань у ділі нашого спасення, щоб ми стали спадкоємцями вічних благ зі святими у Христі Ісусі Господі нашому, якому належить слава і влада з Отцем і Святим Духом, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

